

Plan van aanpak Steenbreek 2024

Aanleiding en context

In 2023 heeft de gemeente Overbetuwe zich aangesloten bij Stichting Steenbreek. Gedurende dit jaar zijn diverse acties uitgevoerd die bijdragen aan de realisatie van klimaatadaptatie, biodiversiteit en de leefbaarheid. Dit document beschrijft de activiteiten in 2024 op hoofdlijnen. Een aantal zaken wordt gedurende het jaar nader uitgewerkt.

Na besluitvorming wordt een nadere planning en uitvoeringsplan opgesteld met concrete data. Het plan bevat een jaarplanning, waarbij onderscheid is gemaakt tussen voorjaar, najaar en activiteiten die het hele jaar doorlopend worden uitgevoerd. In de bijlage is een tabel met acties per maand toegevoegd en een korte toelichting. Vaststelling van beleidsdocumenten en of het beschikbaar komen van meer capaciteit kan een aanleiding zijn om het plan aan te passen / uit te breiden.

Aanpassingen komende jaar

In dit plan staan verschillende acties uit 2023 die worden voortgezet in 2024. Denk aan de tegelruilactie en de subsidieregeling voor regentonnen. In het plan zijn ook nieuwe activiteiten opgenomen, waaronder acties gericht op bedrijven en het betrekken van jongeren. Tot slot vindt extra inzet plaats voor waterberging op eigen terrein. Dit is maatwerk en gaat verder dan de regentonnen regeling. Hierbij wordt gedacht aan een coach die bij inwoners langsgaat om de kansen voor verdergaande maatregelen te inventariseren. Denk aan een infiltratiekrat of het gebruik van een waterschutting.

Klimaatadaptatie maakt onderdeel uit van het water en rioleringsprogramma (WRP) dat naar verwachting Q2 wordt vastgesteld in de Raad. In Q1 2024 vindt besluitvorming plaats over de lokale klimaatadaptatie strategie (LAS). Deze documenten bieden nadere informatie over de strategie en mogelijk financiële middelen vanaf 2025. Ook bij de herijking van de omgevingsvisie is klimaatadaptatie één van de thema's die wordt meegenomen.

Planning het jaar rond

Voorjaar en zomer 2024

In het voorjaar gaan mensen aan de slag met hun tuin. De acties sluiten hierop aan.

- Duurzaamheidskrant. Deze komt 2 maal per jaar uit als bijlage bij het gemeentenieuws. De editie van het voorjaar is voornamelijk gericht op vergroening. Centraal in de krant staan aankomende acties en initiatieven vanuit de samenleving. Hiermee wordt invulling gegeven aan participatie; een podium voor initiatieven van inwoners. Bewonersgroepen worden ontzorgt en het zorgt voor inspiratie en bewustwording. € 30.000
- Maart: regentonactie. Bij lokale leveranciers kan met korting een regenton worden aangeschaft. Dit kan gecombineerd worden met de doorlopende regentonsubsidie.
- April: Tegelruilactie. Inwoners kunnen tegels inleveren in ruil voor plantjes. Straatzand kan ingeleverd worden in ruil voor compost. Eind 2024 vindt de evaluatie plaats of dit ook nog in 2025 wordt aangeboden. Aanleiding is dat we zien dat de animo bij de najaarsactie 2023 minder was dan bij de voorjaarsactie 2023. € 6.000
- Mei: actie gericht op groene daken. De invulling moet nog nader bekeken worden, mede omdat de subsidie vanuit het Waterschap vrijwel uitgeput is en de uitvoerbaarheid en capaciteit vanuit de gemeente voor uitvoering van de regeling. N.t.b.
- 2-de ronde bomenactie schoolpleinen (voor scholen die nog geen bomen hebben ontvangen). Reeds financiering beschikbaar gesteld vanuit 2023.

Voorstel pilot bedrijven op één bedrijventerrein

Na succesvolle acties met inwoners willen wij het bedrijfsleven betrekken bij de steenbreekactie. Aangezien onduidelijk is hoeveel kansen er zijn om samen met het Overbetuwse bedrijfsleven

Steenbreek acties te realiseren, is het advies om eerst met één bedrijventerrein te beginnen, namelijk Poort van Midden Gelderland Noord (PvMG Noord) in Heteren. Voor de herinrichting van de openbare ruimte van bedrijventerrein Poort van Midden Gelderland Noord wordt het definitieve plan uitgewerkt. Voor de uitvoering is € 1,15 miljoen ter beschikking (€ 650.000 vanuit de gemeente en € 500.000 miljoen vanuit de provincie). Het plan zet onder andere in op meer biodiversiteit en klimaatadaptatie. Het budget is alleen voor de openbare ruimte. Door de investeringen in de openbare ruimte, zien bedrijven mogelijk ook het belang om hier in te investeren. Een steenbreekactie voor bedrijven zou op dit bedrijventerrein daarom nu op het goede moment zijn. Passend maatregelen voor ondernemers zouden zijn:

- Verharding eruit, planten/bomen erin
- Verharding parkeerplaatsen eruit, halfverharding parkeerplaatsen erin (bijvoorbeeld grasbeton)
- Groene gevels
- Groene daken

Voorstel is om € 30.000 budget ter beschikking stellen met een maximale subsidie per ondernemer van € 3.000. Voor de dekking is 50% vanuit het Economisch Stimuleringsbudget en 50% vanuit programma duurzaamheid. Het opzetten en uitvoeren van de regeling gebeurt vanuit EZ.

Op basis van deze pilot doen we ervaring op met welke maatregelen passend zijn. Op basis van de ervaringen zou een subsidieregeling kunnen worden opgezet voor de hele gemeente.

Najaar en winter 2024

- September: collectieve inkoopactie regentonnen met lokale partners. Deze actie kan gecombineerd worden met de regentonsubsidie zolang het subsidieplafond nog niet bereikt is.
- Oktober: tegelruilactie. Inwoners kunnen tegels laten ophalen en in ruil daarvoor planten ophalen. Ook kan straatzand worden ingeleverd in ruil voor compost. Als de aanmeldingen bij de voorjaarsronde sterk zijn afgenomen ten opzichte van het jaar daarvoor kan de actie in het najaar komen te vervallen.
- November: nationale boomfeestdag. Samen met kinderen worden bomen geplant in openbaar gebied. Hierbij vindt afstemming plaats met NME Overbetuwe, die dit al jaarlijks organiseren.
- December: Informatie en actie rondom duurzame kerstbomen. Dit initiatief wordt nader uitgewerkt. Een denkrichting is een adoptieveld voor kerstbomen, waar mensen hun kerstboom na de feestdagen kunnen planten om deze het volgende jaar weer mee te nemen. Hierbij wordt ook gekeken naar bestaande initiatieven.

Acties het hele jaar rond

Activiteit	Toelichting	Frequentie en budget
Adoptereren openbaar groen	Inwoners, bedrijven en verenigingen kunnen een verzoek doen om openbaar groen te adopteren. Hier zijn voorwaarden aan verbonden. 2 maal per jaar kunnen planten opgehaald worden, tegelijk met de tegelruilactie. In overleg is er maatwerk mogelijk voor separate financiering van de beplanting	4 maal per jaar beoordeling aanvragen en uitdelen paaltjes. Aanvragen kan het hele jaar door. Budget: € 2000
Bomenactie schoolpleinen	Alle middelbare en basisscholen hebben de mogelijkheid om 2 bomen te krijgen voor vergroening en het tegengaan van hittestress. In februari vindt een 2 ^e ronde plaats voor scholen die eerder niet mee konden doen.	Hiervoor is al budget gereserveerd. 50% gemeente en 50% waterschap.

Aanvullende bomen en groen ism inwoners in kernen en wijken	Per kern wordt een plan gemaakt om meer bomen te planten. Uitvoering start in 2023 en loopt meerdere jaren door.	Voornamelijk beheer. Vanuit duurzaamheid bijdrage € 15.000 als plus op bestaande plannen.
Subsidieregeling regentonnen	In 2023 is de subsidieregeling regentonnen vastgesteld. Inwoners, verenigingen en stichtingen kunnen subsidie krijgen voor de aanschaf van een regenton.	Subsidie aangevraagd bij het waterschap van max 20.000. Nog geen beschikking ontvangen. Indien budget op stopt de regeling.
Communicatie klimaatadaptatie inspiratie en kennisdeling	Gedurende het jaar worden nieuwsberichten rondom klimaatadaptatie geplaatst. De verschillende acties worden hierin meegenomen. Verder ligt er informatie over klimaatadaptatie in de klimaatkeet in de vorm van flyers en posters. De klimaatkeet wordt gedurende het jaar ingezet bij acties georganiseerd door de gemeente en door bewoners. Hierin zit deels een overlap met acties vanuit de gemeente gericht op klimaatadaptatie en biodiversiteit breed.	€ 1000
Afstemming met de woningcorporaties	Periodiek vindt afstemming plaats met de corporaties over activiteiten gericht op klimaatadaptatie. Daar waar van toepassing wordt gezamenlijk opgetrokken. De basis wordt gelegd in de prestatieafspraken die jaarlijks worden vastgesteld. Onderwerp van gesprek is de verplichting dat een huurder de regenton laat installeren door een erkende partij, wat een extra drempel is om een regenton te plaatsen. Denk ook aan vergroeningsacties voor ruimte rondom corporatiebezit.	Nvt
Afstemming met Natuur en milieu educatie (NME) en extra activiteiten gericht op jongeren	NME verzorgt lessen op basisscholen over duurzaamheid. Door gezamenlijk op te trekken kunnen kinderen meer betrokken worden bij de steenbreek activiteiten. Dit draagt bij aan de bredere doelstelling van kennis en inspiratie over duurzaamheid.	€ 1000

Communicatie en samenwerking lokale werkgroepen

Dit plan bevat nog geen communicatieagenda per actie. Deze wordt opgesteld na vaststelling van dit plan van aanpak. Er worden dan ook data aan de verschillende acties gekoppeld. De verschillende acties worden gepromoot via diverse gemeentelijke kanalen en in overleg met de wijk- en buurtinitiatieven. In het voorjaar ligt de nadruk bij communicatie op hitte / hittestress. In het najaar ligt de nadruk op wateroverlast. Doordat we een jaarprogramma opstellen, weet iedereen in een vroeg stadium wat eraan komt. Hierdoor kunnen ook werkgroepen in de dorpen en wijken helpen bij de communicatie en bewustwording. Dit sluit aan bij de wens vanuit de werkgroepen en de communicatiestrategie duurzaamheid.

Gemeente als goede voorbeeld

Naast communicatie over de verschillende acties laten we ook zien wat de gemeente zelf doet. Bijvoorbeeld in de openbare ruimte. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij het plan van aanpak IKP-OR dat najaar 2023 door het college is vastgesteld, te starten in Randwijk en Oosterhout. Denk aan de inzet van communicatiemateriaal, de klimaatkeet etc. Daarnaast maken we het gemeentelijk beleid meer inzichtelijk door hier duidelijk over te communiceren naar bewoners toe. In 2023 was verwarring over het gemeentelijke beleid rondom de actie 'maai mei niet'. In de communicatie in 2024 wordt dit nader uitgelegd. In het bermbeheerplan is opgenomen dat er minder gemaaid wordt. Dit is niet alleen in mei, maar gedurende het hele maaiseizoen, omdat dit meer effect heeft op de biodiversiteit en klimaatadaptatie. Velden groter dan 500m² worden minder gemaaid. Deze informatie wordt op de website gezet, met een kaart welke locaties het betreft.

Aansluiten initiatieven vanuit de samenleving

In het plan is ruimte overgelaten voor het ondersteunen van initiatieven uit de samenleving. Denk hierbij aan een plan voor een duurzame tuinenroute in een dorp. Voor de organisatie kan mogelijk ook gebruik worden gemaakt van de subsidieregeling duurzame activiteiten. Vanuit de gemeente wordt gekeken hoe we deze initiatieven mogelijk kunnen maken of maatwerk per dorp mogelijk is. Op basis van actualiteiten kunnen nieuwe projecten ontstaan. Ook kunnen bewoners in overleg gebruik maken van de klimaatkeet, bijvoorbeeld als blikvanger en informatiebron.

Betrekken van jongeren

Duurzaamheid breed vindt afstemming plaats met NME Overbetuwe. Deze organisatie biedt educatie aan op basisscholen voor duurzaamheid met subsidie vanuit de gemeente. Hierbij wordt gekeken naar slimme combinaties, bv een informatiebijeenkomst voor volwassenen waarbij in de periode daarvoor leerlingen in de klas een presentatie voorbereiden. Over de invulling worden ook gesprekken met scholen gevoerd, zodat de plannen aansluiten bij de behoeften vanuit scholen. Deze aanpak is op dit moment nog in de verkennende fase en krijgt een plek in de brede communicatiestrategie van het programmaplan duurzaamheid.

Financiën

Actie	Bedrag	Dekking
2 maal pj duurzaamheidskrant	€ 30.000	Programma duurzaamheid
2 maal tegelruilactie	€ 12.000	Programma duurzaamheid
Adoptie openbaar groen (voornamelijk planten)	€ 2.000	Programma duurzaamheid
Fysieke maatregelen	€ 15.000	Programma duurzaamheid
Communicatiemiddelen los	€ 1000	Programma duurzaamheid
NME	€ 1.000	Programma duurzaamheid
Pilot bedrijven	€ 30.000	50 % EZ en 50 % duurzaamheid
TOTAAL	€ 91.000	

Voor uitvoering van bovenstaande acties is een budget nodig van € 30.000. Voor de subsidieregeling regentonnen gaan we uit van volledige financiering vanuit het waterschap. Hiervoor is voor 2024 een verzoek ingediend van € 20.100. Voor de actie 'bomen voor het schoolplein' is al cofinanciering toegezegd door het waterschap. Uitvoering moet eind 2024 gerealiseerd zijn.

Capaciteit

De benodigde gemeentelijke capaciteit voor uitvoering van de acties is niet meegenomen in de financiële middelen en valt binnen het bestaande werkpakket. Het gaat hierbij voornamelijk om inzet vanuit team beheer / ruimte, beleid fysiek, communicatie, de gemeentewerf en team financiën. Op dit moment is de functie van medewerker klimaatadaptatie – projectmedewerker niet ingevuld. Dit wordt meegenomen in het programma duurzaamheid en het voorstel voor besteding CDOKE gelden. Vanaf 2025 ontstaat er mogelijk (deels) financiële ruimte vanuit WRP.